

Kan anställningsstöd minska arbetslösheten?

ANDERS FORSLUND, PER JOHANSSON, LINUS LINDQVIST

Anders Forslund är docent vid national-ekonomiska institutionen, Uppsala universitet, och verksam som biträdande chef och forskare vid Institutet för Arbetsmarknadspolitisk Utvärdering (IFAU). anders.forslund@ifau.uu.se

Per Johansson är professor i national-ekonomi vid Uppsala universitet och verksam som forskare vid Institutet för Arbetsmarknadspolitisk Utvärdering (IFAU). per.johansson@ifau.uu.se

Linus Lindqvist är fil mag i statistik och verksam som forskare vid Institutet för Arbetsmarknadspolitisk Utvärdering (IFAU). linus.lindqvist@ifau.uu.se

Författarna tackar Martin Lundin, Oskar Nordström Skans, Gerard van den Berg, Marcus Frölich, Eva Mörk, Roope Uusitalo och seminariedeltagare vid IFAU, Göteborgs universitet och Umeå universitet för värdefulla synpunkter.

Regeringens satsning på fler anställningar med anställningsstöd kan bidra till färre långtidsarbetslösa, men kommer sannolikt att ha en liten effekt på den totala arbetslösheten. Detta framgår i en studie av effekterna av tidigare anställningsstödsprogram i kombination med resultaten i tidigare studier av undanträngningseffekter av arbetsmarknadspolitiska program.

Regeringens sysselsättnings- och arbetslöshetspolitik har kommit i fokus i samband med att vårpropositionen 2005 har presenterats. Intresset hänger samman med att arbetslösheten envetet ligger långt över målsättningen på fyra procent och att sysselsättningen inte är i närheten av regeringens sysselsättningsmål. Denna utveckling har dels föranlett regeringen att vidta åtgärder, dels givit den politiska oppositionen möjligheter att kritisera regeringen på ett område som traditionellt varit socialdemokratins hemmaplan. En av de åtgärder som aviseras i vårpropositionen är en utökad satsning på arbetsmarknadspolitik i form av anställningsstöd till de företag som anställer långtidsarbetslösa.¹ I den här uppsatsen använder vi resultaten i en ny svensk studie (Forslund m fl 2004) av anställningsstöden för att diskutera de sannolika effekterna av den aviserade satsningen på anställningsstöd.

Utvärderingar av den svenska arbetsmarknadspolitiken under 1990-talet tyder i allmänhet på nedslående effekter för de deltagande individerna. Dock har svenska arbetsmarknadspolitiska program som påminner om ordinarie sysselsättning uppvisat bättre resultat i detta avseende.² I internationell forskning har två relativt färskta översikter av arbetsmarknadspolitiken i ett antal länder dragit motstridiga slutsatser. Heckman m fl (1999, s 2079) sammanfattar, efter att ha gått igenom ett stort antal studier av europeisk arbetsmarknadspolitik, sina slutsatser som att inget arbetsmarknadspolitiskt program genomgående uppvisar bättre resultat än andra. Martin och Grubb (2001, s 31) hävdar å andra sidan att utvärderingar av arbetsmarknadspolitiken i ett antal OECD-länder har funnit att anställningsstöd har gett bättre resultat än arbetsmarknadsutbildning och offentliga sysselsättningsskapande program. Den senare slutsatsen är mer i linje med resultaten i senare svenska studier.

Resultaten i Forslund m fl (2004) liknar dem i tidigare studier av likar-

¹ Satsningen är på ca 1 miljard kronor och beräknas ge ett tillskott på ungefär 10 000 helårsplatser per år under 2005 och 2006 (Proposition 2004/05:100, s 21).

² Se Carling och Richardson (2001), Sianesi (2001) och översikten i Calmfors m fl (2004).

tade svenska program. Anställning med anställningsstöd påskyndade flödet till jobb jämfört med icke-deltagande. Effekten har en tydlig och intuitivt rimlig tidsprofil: under de första 6 månaderna "läses" deltagarna in i programmet. Därefter är sannolikheten högre att hitta ett arbete med än utan anställningsstödet. Om vi summerar effekterna över alla deltagare, så finner vi att deras arbetslöshetstid förkortades med ca 8 månader. Detta svarar ungefär mot en effekt på 8 procent. Deltagarnas övergång till arbete är särskilt snabb precis efter det att anställningsstödet upphört. Detta tyder på att en inte försumbar andel av anställningarna kan ha kommit till stånd i de företag som anställde med anställningsstöd. Detta tyder i sin tur på att en del av de anställningar som kom till genom anställningsstödet skulle ha kommit till stånd ändå. Detta resultat är i samklang med resultaten i ett antal studier som skattat undanträngningseffekter av olika arbetsmarknadspolitiska program – resultaten i dessa studier är att undanträngningseffekterna är stora för program som "ligger nära" den ordinarie arbetsmarknaden (se Calmfors m fl 2004 samt Dahlberg och Forslund 1999). Slutsatsen är sålunda att anställningsstödet kan vara en god hjälp för långtidsarbetslösa att få ett jobb, men att programmets totala effekter på arbetslösheten torde vara blygsamma.

Uppsatsen är fortsättningsvis disponerad på följande sätt: I avsnitt 1 diskuterar vi förväntade effekter av anställningsstöd. I avsnitt 2 presenterar vi anställningsstödet och i avsnitt 3 våra data. Resultaten diskuteras i avsnitt 4 och rapporten avslutas med en diskussion av de förväntade effekterna av regeringens aviserade satsning på anställningsstöd i avsnitt 5.

1. Skattningar av förväntade effekter av anställningsstöd

Den som är långtidsarbetslös har en lägre sannolikhet att inom en given tidsperiod hitta ett arbete än en person som har varit arbetslös en kortare tid. Detta kan ha många förklaringar, men en möjlig (del)förklaring är att företagen, rätt eller orätt, uppfattar att det finns en risk att en långtidsarbetslös inte på ett fullgott sätt kan utföra sina arbetsuppgifter. Om detta stämmer, så kommer företagen att, allt annat lika, föredra att anställa personer som redan har arbete eller är korttidsarbetslösa.³ Anställningsstöd kan ses som ett sätt att subventionera företagen för den risk de anser sig ta genom att ändå anställa långtidsarbetslösa. Förhoppningen är att den som blir anställd med anställningsstöd senare ska ha lättare att hitta ett ordinarie jobb (i det företag som anställt med anställningsstöd eller i något annat). Den effekt vi skattar i Forslund m fl (2004) är därför hur mycket fortare de personer som blev anställda med anställningsstöd fick ett arbete jämfört med om de inte hade fått ta del av programmet. Programeffekterna skattas med matchningsmetoder. I korthet innebär detta att man för varje programdeltagare försöker finna en icke-deltagare som i alla observerade avseenden

³ Eriksson och Lagerström (2004) finner till exempel att arbetsgivare föredrar att anställa dem som redan har ett arbete.

är lika. Genom detta förfarande hoppas vi att vi har skapat en jämförelse där det i alla avseenden som har betydelse för utfallet av att delta är slumpmässigt vem som faktiskt har respektive inte har deltagit. Det säger sig självt att denna ansats endast kan fungera bra om data innehåller rik information om de individer som jämförs. Våra data uppfyller detta villkor.⁴

Syftet med anställningsstödet är att långtidsarbetslösa snabbare ska hitta jobb. Programmet kan emellertid också förväntas ha en oönskad biefekt – det kan tränga undan ordinarie sysselsättning. Logiken är rättfram. När ett företag anställer med anställningsstöd innebär detta att det finns ett behov av någon för att utföra en arbetsuppgift. Anställningsstödet innebär först och främst att man anställer en långtidsarbetslös snarare än någon annan för att utföra denna uppgift. Om subventionen är så stor att den överkompenserar för en eventuellt lägre produktivitet hos den långtidsarbetslöse kan man tänka sig situationer där företaget faktiskt anställer fler personer än man annars skulle ha gjort. Empiriska studier av lönesubventioners effekter tyder emellertid på att denna effekt är liten.⁵

2. Anställningsstöden

Programmen

Den 1 januari 1998 ersatte ett *individuellt anställningsstöd* de tidigare programmen beredskapsarbete, rekryteringsstöd och utbildningsvikariat.⁶ Anställningsstödet var avsett för långtidsarbetslösa, dvs enligt regelverket personer som var minst 20 år gamla och registrerade som arbetslösa vid arbetsförmedlingen under minst 12 månader.⁷ Stödet, 50 procent av den totala lönekostnaden, betalades ut under högst 6 månader.⁸

I oktober 1999 ersattes det individuella anställningsstödet av två andra program: ett *allmänt anställningsstöd* och ett *förstärkt anställningsstöd*. Reglerna för det allmänna anställningsstödet var desamma som för det individuella anställningsstödet. Det förstärkta anställningsstödet var både betydligt generösare och mer tydligt inriktat på de långtidsarbetslösa: subventionsgraden var 75 procent av de totala lönekostnaderna under 6 månader och sedan 25 procent under ytterligare 18 månader.⁹ För att vara berättigad till

⁴ I Forslund m fl (2004) redovisar vi utförligt hur matchningen är genomförd. Vi visar också att vi får likartade resultat när vi identifierar effekterna på ett helt annat sätt (med sk instrumentvariabelmetoder). Detta faktum stärker vår tro på att de individer vi jämför i matchningen faktiskt är jämförbara.

⁵ Se exempelvis Anxo och Dahlin (1996), Peterson och Vlachos (1978) Ams (1981, 1983, 1985), RRV (1989).

⁶ För en noggrannare genomgång av anställningsstöden, se Lundin (2000, 2001).

⁷ Stödet kunde i undantagsfall betalas ut till andra än långtidsarbetslösa under förutsättning att de hade deltagit i något annat program eller varit tillfälligt anställda. Ett undantag gjordes också för personer som var yngre än 25 år. För denna grupp räckte det med 90 dagars arbetslöshet.

⁸ Stödet var också begränsat till högst 350 kr per dag och kunde i undantagsfall betalas ut under 12 månader.

⁹ Stödet var maximerat till 525 kr/dag under de först 6 månaderna och därefter till 175 kr/dag under de följande 18 månaderna.

förstärkt anställningsstöd skulle man ha varit registrerad vid förmedlingen under minst 36 månader. Detta krav ändrades till 24 månader i januari 2000.¹⁰

En annan nyhet var att anställningsstöden sedan oktober 1999 inte betalas ut kontant till företagen. Istället får företaget en skattelättnad. En viktig konsekvens av detta är att anställningsstöden fr o m denna tidpunkt inte belastar det enskilda förmedlingskontorets budget. Detta kan antas ha påverkat förmedlingarnas benägenhet att placera personer i anställningsstöd, särskilt när förmedlingens budget varit ansträngd.

Det anställningsstöd som presenteras i årets vårbudget har samma konstruktion som de befintliga anställningsstöden, vilket innebär att stödet utgår till företagen i form av en skattelättnad. Subventionen är dock mer generös än i tidigare program – stödet kan utgå med upp till 85 procent av lönekostnaden.

Programdeltagandet

I figurerna 1 och 2 redovisar vi deltagandet i de olika anställningsstödsprogrammen per månad under den studerade perioden, januari 1998–september 2002.

Figur 1 visar totalt deltagande i alla anställningsstödsprogram definierat på två sätt. Linjen som betecknas ”Totalt deltagande” visar hur många personer som totalt enligt Ams register deltog i något av programmen. Den andra linjen visar det totala deltagandet bland dem som enligt våra kriterier (dvs väsentligen enligt regelsystemet) var behöriga för programmen och som dessutom var minst 25 år gamla.¹¹ Detta är, i princip, den grupp vi studerar.

Utvecklingen under 1999 är av särskilt intresse. Under 1999 uppfattades Ams budget som stram inom AMV. I april drogs dessutom budgetmedel in med hänvisning till en oväntat god konjunkturutveckling (Proposition 98/99:100, s 40). Neddragningarna fördelades över länsarbetsnämnderna i enlighet med storleken av deras anslag. Konsekvenserna blev dock väsentligen olika i olika län beroende på hur stor del av deras anslag som redan hade förbrukats. I vissa län drogs programvolymerna ner väsentligt, i vissa län talades det om ”beslutsstopp”, medan vissa län knappast påverkades alls.¹² Den största minskningen ägde rum mellan juni och juli.¹³ Sedan ser

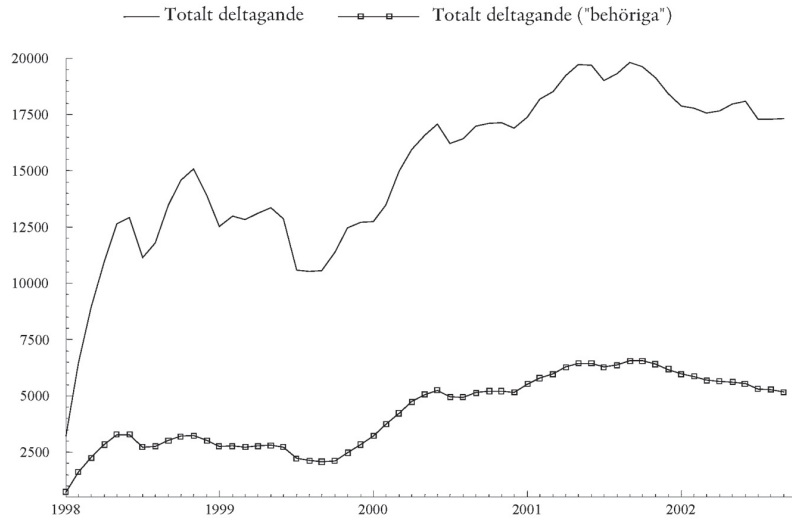
¹⁰ Sedan augusti 2000 finns det ytterligare två anställningsstöd. Det *särskilda anställningsstödet* riktas till personer som är minst 57 år gamla; subventionen är 75 procent av lönekostnaden i 24 månader (maximalt 525 kr/dag). En *variant av förstärkt anställningsstöd* riktas till personer som varit inskrivna vid förmedlingen i minst 48 månader. Vi kommer inte att beröra dessa två former av anställningsstöd i vår analys.

¹¹ Skillnaden mellan de två kurvorna återspeglar, per definition, att en betydande andel av deltagarna inte var anhöriga enligt våra strikta kriterier eller yngre än 25 år.

¹² Dessa uppgifter bygger på svaren på enkätfrågor ställda till Länsarbetsnämnderna. Beslutsstopp innebar att inga beslut om nya programplaceringar skulle fattas. Det är emellertid klart från våra data att ordet beslutsstopp inte ska tolkas bokstavligt. Vidare började programvolymerna minska redan innan beslutsstoppet.

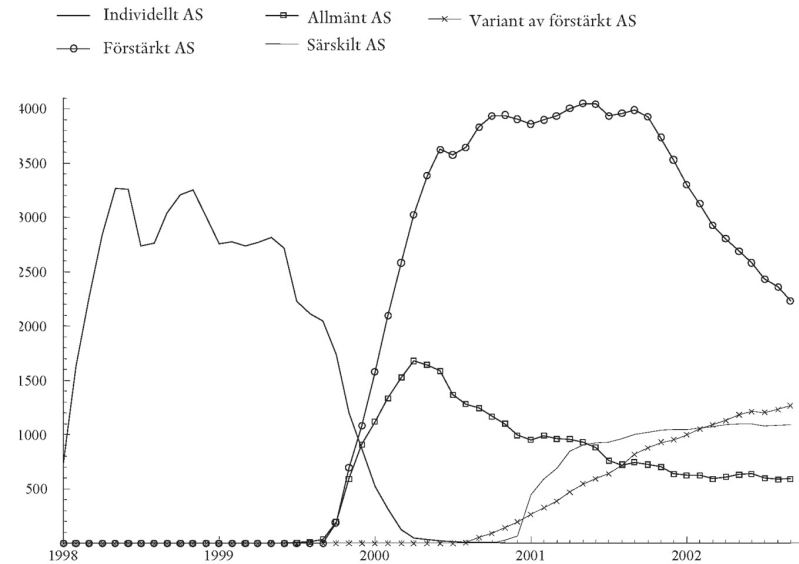
¹³ Även om det finns ett säsongsmönster med en stark neddragning i programvolymerna just mellan juni och juli, är nedgången 1999 större än under andra år.

Figur 1
 Totalt deltagande i
 anställningsstöden
 1998:1-2002:9 (antal
 personer)



Källa: Egna beräkningar baserade på information från Händel-databasen.

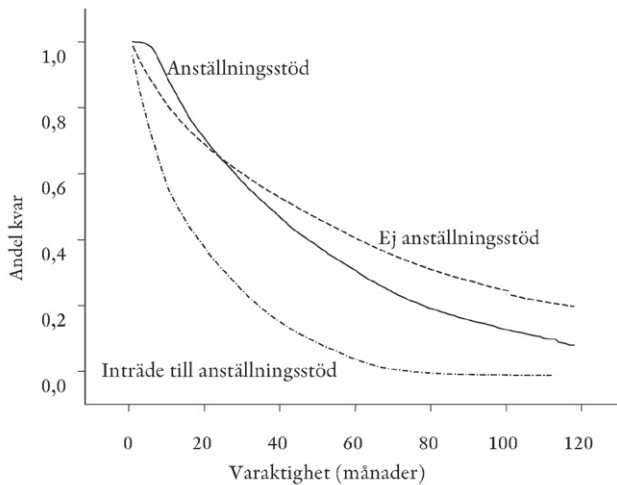
Figur 2
 Deltagande i olika
 anställningsstödspro-
 gram 1998:1-2002:9



Källa: Egna beräkningar baserade på information från Händel-databasen.

vi en markerad uppgång i båda serierna under årets sista tre månader. Detta är konsistent med att kombinationen av budgetneddragningar och det nya sättet att finansiera anställningsstöden gav förmedlingskontoren incitament att öka placeringen i anställningsstöd.

I figur 2 ser vi hur deltagandet i det individuella anställningsstödet, som finansierades på vanligt sätt, gick ner under andra halvåret 1999. Samtidigt



Figur 3
Överlevnadsfunktioner för behöriga till anställningsstöd. För de två översta kurvorna är "risken" sysselsättning och för den understa anställningsstöd.

ser vi en snabb ökning av deltagandet i det allmänna och (i synnerhet) i det förstärkta anställningsstödet med början i oktober, när dessa program introducerades. Uppföljningsperioden blir för kort för en utvärdering av det förstärkta anställningsstödet.¹⁴ Därför utnyttjar vi enbart information om deltagandet i de individuella och allmänna anställningsstöden i vår analys.¹⁵

I figur 3 redovisar vi överlevnadsfunktioner för deltagare i anställningsstödet och behöriga icke-deltagare. De två översta överlevnadskurvorna visar hur stor andel av personerna som inte har övergått till arbete (kurvorna "Anställningsstöd" och "Ej anställningsstöd"). Den understa visar andelen av behöriga icke-deltagare som inte gått in i anställningsstöd ("Inträde till anställningsstöd"). Under en inledande period (drygt 20 månader) är fler deltagare än icke-deltagare utan ett ordinarie arbete. Detta är konsistent med att deltagandet initialt "läser in" deltagarna. Därefter är situationen den omvända, och efter drygt 100 månader är andelen utan arbete betydligt högre bland icke-deltagarna. Inget av detta kan emellertid ges en kausal tolkning. Icke-deltagarnas "framgång" i början kan, åtminstone delvis, vara en effekt av att den inbegriper betingning på framtiden: man blir icke-deltagare just genom att hitta ett arbete.¹⁶ Deltagarnas senare bättre utfall kan delvis återspegla att de i genomsnitt registrerades tidigare än icke-deltagarna och därför har haft längre tid på sig att hitta ett arbete. Notera också att gruppen av icke-deltagare inkluderar deltagare i det förstärkta anställningsstödet. Eftersom detta program startades i oktober 1999 och håller (om det

¹⁴ Stödet infördes i oktober 1999 och stödet betalas ut under 2 år. Våra data sträcker sig fram till oktober 2002. Vi skulle därför bara kunna följa de första som gick in i programmet under ett år efter programdeltagandet och övriga under en ännu kortare period.

¹⁵ Vi måste emellertid ta hänsyn till deltagandet i det förstärkta anställningsstödet i vår analys, eftersom en delmängd av de individer som kunde få allmänt anställningsstöd också kunde komma i fråga för det förstärkta anställningsstödet.

¹⁶ Se diskussionen i Fredriksson och Johansson (2004).

fullföljs) deltagarna borta från ordinarie arbeten under 24 månader kan detta också vara en delförklaring till det till synes goda utfallet för deltagarna i det allmänna anställningsstödet. Vi ser också att så gott som alla behöriga har gått in i programmet efter omkring 80 månaders arbetslöshet och att de flesta behöriga går in i programmet relativt tidigt.

3. Data och matchning

Våra data kommer från Ams Händel-databas. Denna databas innehåller information om alla som har registrerat sig som arbetssökande sedan augusti 1991. De data vi använder sträcker sig fram till och med oktober 2002. Ett antal kategorier av personer har uteslutits från de data vi analyserar.¹⁷

Det totala antalet arbetslöshetsperioder som, enligt våra kriterier, gav behörighet för anställningsstöd mellan januari 1998 och oktober 2002 var 631 358. Av dessa ledde 3,2 procent (19 951) till antingen individuellt eller allmänt anställningsstöd. Det mest framträdande draget hos de behöriga är att de hade långa inskrivningstider i arbetsförmedlingens register – utöver den senaste (behörighetsgivande) arbetslöshetsperioden, var det genomsnittliga antalet dagar i Ams register nästan 500, och det genomsnittliga antalet perioder i Ams register nästan 1,5. Omkring 40 procent av de behörighetsgivande arbetslöshetsperioderna slutade i reguljär sysselsättning.

En väsentligt större del (64 jämfört med 39 procent) av deltagarna (jämfört med icke-deltagarna) fick ett jobb. Män och icke-nordiska medborgare var överrepresenterade och arbetshandikappade underrepresenterade bland deltagarna. Deltagarna var yngre, hade högre utbildning och en kortare inskrivningstid vid förmedlingen. En rimlig gissning är att deltagarna (även i frånvaro av deltagande) skulle ha lämnat arbetslösheten snabbare än icke-deltagarna.

För att ta hänsyn till att deltagare och icke-deltagare ”ser olika ut” matchar vi, dvs plockar fram individer som är jämförbara, med avseende på ålder, utbildning och inskrivningsperiod. I skattningarna måste då 12 300 av deltagarna avlägsnas eftersom ingen matchande individ fanns i kontrollgruppen. Därför baseras skattningarna på 7 651 behandlade individer. Det matchade urvalet (jämfört med alla deltagare) hade något färre tidigare dagar i arbetslöshet eller arbetsmarknadspolitiska program, färre män, icke-nordiska medborgare, personer utan a-kassa och arbetshandikappade. De var också något äldre och hade lägre utbildning. De skulle kunna vara en positivt selekterad grupp, men skillnaderna är inte överväldigande.¹⁸ Därmed borde resultaten kunna generaliseras till en större grupp av potentiella programdeltagare.

¹⁷ Exakt vilka och varför beskrivs i Forslund m fl (2004).

¹⁸ Matchningen och individerna beskrivs utförligt i Forslund m fl (2004).

4. Anställningsstödet effekter

Det enklaste sättet att se våra resultat är genom att beskriva dem grafiskt. Vi mäter programeffekten genom att skatta hur länge deltagarna respektive icke-deltagarna ”överlever” i arbetslöshet. Detta ger oss sk överlevnadsfunktioner för respektive grupp (av samma slag som figur 3). Programeffekten får vi sedan genom att subtrahera deltagarnas överlevnadsfunktion från icke-deltagarnas. Om (de matchade) icke-deltagarna ”överlever” längre i arbetslöshet, så har programmet haft en positiv behandlingseffekt genom att förkorta tiden utan arbete för deltagarna. I figur 4 ser vi hur resultaten (med 95-procentiga konfidensintervall), mätta på detta sätt, ser ut under de 50 första månaderna.

Den undre panelen i figur 4 visar hur ”resultatet” skulle ha varit om vi bara hade jämfört deltagare med icke-deltagare utan matchning. Den övre panelen visar resultaten när vi jämför deltagarna med matchade (och därmed jämförbara) icke-deltagare. Skillnaden mellan de två panelerna är alltså ett mått på hur stort fel man skulle begå genom att bara jämföra deltagare med icke-deltagare.

Skattningarna i den övre panelen i figur 4 visar att efter en inledande period på ca 6 månader med en negligerbar (negativ) behandlingseffekt, så sker ett hopp uppåt och behandlingseffekten blir positiv. Därefter klingar den sakta av, men är signifikant positiv över hela uppföljningshorisonten (50 månader). Detta scenario är konsistent med att programmet först ”läser in” deltagarna¹⁹ men att behandlingseffekten därefter blir positiv. Om vi summerar effekterna över hela vår uppföljningshorisont blir effekten 7,78 procent, vilket motsvarar att arbetslösheten förkortades med nästan 8 månader från tidpunkten för inträdet i programmet.

Om vi jämför resultaten med och utan matchning ser vi att de skillnader mellan individerna som vi tar bort genom att ta hänsyn till observerade egenskaper hos individerna verkar spela roll: ”behandlingseffekterna” minskar påtagligt efter matchning (vilket tyder på att deltagarna i genomsnitt var en positivt selekterad grupp). Vidare är effekten under de 6 första månaderna negativ (dvs inläsning dominerar) endast efter matchning.²⁰

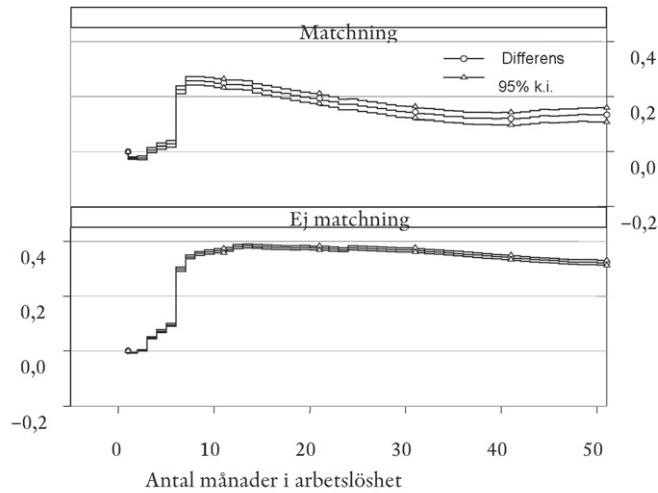
En fördel med vår skattningsmetod är att vi kan beräkna behandlingseffekter för personer som går in i programmet efter olika långa arbetslöshetsperioder. En sådan jämförelse mellan dem som går in i programmet direkt efter det att de blivit behöriga (efter 12 månaders registrering hos arbetsförmedlingen) och personer som går in 36 månader senare (efter ytterligare 36 månaders registrering vid förmedlingen) visar på likartade behandlingseffekter för bägge grupperna.

En sak att hålla i minnet när resultaten tolkas är att den skattade behandlingseffekten ökar dramatiskt efter 6 månader, dvs när anställningsstödet

¹⁹ Programmet varar typiskt under 6 månader. Det är rimligt att tro att deltagarna inte söker jobb särskilt aktivt under denna period, därav inläsningen.

²⁰ Detta kan tyckas överraskande. Lundin (2001) fann emellertid att mer än 30 procent av programdeltagarna hade sökt minst ett jobb under tiden med anställningsstöd.

Figur 4
Skattad behandlingseffekt



upphör. En sannolik förklaring är att många deltagare helt enkelt fortsätter sin anställning hos samma arbetsgivare. Å ena sidan är detta en önskad effekt. Å andra sidan kan resultatet vara en indikation på att programmet tenderar att tränga undan ordinarie sysselsättning. I detta sammanhang kan problemet vara mindre allvarligt än i andra situationer, då de som får anställningsstöden sannolikt har en mycket svagare ställning på arbetsmarknaden än de som trängs undan.

Matchningen identifierar den sanna behandlingseffekten om vi kan observera alla faktorer av betydelse för selektionen in i programmet och till arbete i avsaknad av anställningsstöd. Vi tror att vi har tillräckligt rik information för att detta ska vara troligt. Antagandet är dock inte testbart, så vi kan inte vara helt säkra på att resultaten inte, åtminstone i viss utsträckning, återspeglar selektion snarare än ett orsakssamband.

Ett annat potentiellt problem är att resultaten inte skulle gå att generalisera, då den grupp vi matchar är liten och eventuellt positivt selekterad. För att undersöka betydelsen av detta har vi använt andra matchningsmetoder där den matchade gruppen blir ungefär dubbelt så stor. Resultaten blir i stort sett identiska med denna metod.

Slutligen har vi, som en känslighetsanalys, också identifierat behandlingseffekten på ett helt annat sätt (med sk instrumentvariabelmetoder). Även med dessa metoder får vi kvalitativt likartade resultat. Detta stärker vår tro på resultaten.

5. Avslutande diskussion

Våra resultat tyder å ena sidan på att anställningsstödet har bidragit till en signifikant förkortad arbetslöshetstid för deltagarna. Detta är i linje med resultaten i tidigare utvärderingar av svensk arbetsmarknadspolitik. Det är också konsistent med resultaten i utvärderingar av arbetsmarknadspoliti-

ken i andra OECD-länder (Martin och Grubb 2001). Å andra sidan kontrasterar resultatet mot resultaten i de flesta utvärderingarna av de flesta andra svenska arbetsmarknadspolitiska programmen under det senaste decenniet, där tillgängliga studier tyder på att individeffekterna varit negativa eller insignifikanta (Calmfors m fl 2004). Detta skulle kunna tas som intäkt för att öka omfattningen av anställningsstödet på bekostnad av andra program. Man bör emellertid hålla i minnet att det finns ett stort antal studier som tyder på att subventionerade anställningar tränger undan mer ordinarie sysselsättning än vad andra program gör (Calmfors m fl 2004, Martin och Grubb 2001).

I vår studie kan vi inte skatta hur stor undanträngningen är. Dahlberg och Forslund (1999) skattar den genomsnittliga undanträngningen av ett antal program, av vilka de flesta ligger längre från den ordinarie arbetsmarknaden än vad anställningsstöden gör, till ca 65 procent. Enkätstudier har skattat undanträngningen av rekryteringsstöd (anställningsstödet föregångare) till knappt 40 procent. Om vi, sannolikt konservativt, antar att undanträngningen ligger på 50 procent, så skulle den aviserade satsningen på anställningsstöd netto minska den öppna arbetslösheten med 5 000 personer per år (räknat på helår) under åren 2005 och 2006.²¹ Detta är en mycket blygsam andel av den öppna arbetslösheten, som idag ligger på ungefär 250 000 personer. Samtidigt har dessutom den ordinarie sysselsättningen med vårt antagande minskat med 5 000 personer.

Möjligen kan denna analys modifieras av att målgruppen för anställningsstödet är långtidsarbetslösa, som i genomsnitt befinner sig långt från arbetsmarknaden. Om anställningsstödet bidrar till att dessa får jobb, kommer stocken av arbetslösa att i genomsnitt bestå av personer med en fastare anknytning till arbetsmarknaden. De arbetslösa kommer därför, i genomsnitt, att vara mer effektiva arbetssökande, vilket kan bidra till en mindre undanträngningseffekt, eftersom aktiva arbetssökande kan ge företagen incitament att skapa fler jobb.²² Detta förutsätter dock att anställningsstödet även med de större planerade volymerna kommer att vara förbehållet dem med en svag ställning på arbetsmarknaden. Detta är kanske det enda tillfälle som det är en tröst att Ams register innehåller många personer som haft en svag anknytning till arbetsmarknaden ända sedan 1990-talets början.

Slutligen bör man notera att antalet anställningar med anställningsstöd inte är något regeringen och Ams har en direkt kontroll över. Det handlar om att hitta arbetsgivare som är villiga att anställa långtidsarbetslösa. Det är på intet sätt säkert att förmedlingarna lyckas matcha så många som regeringens vårbudget förutsätter. Då kanske det blir frestande att vidga definitionen av "långtidsarbetslös". Om vår analys är riktig, vore detta olyckligt.

²¹ Satsningen ska motsvara 10 000 personer per år som helårsgenomsnitt. Detta innebär att volymen under andra halvåret 2005 blir 20 000 personer och att minskningen i öppen arbetslöshet under andra halvåret 2005 blir 10 000 personer.

²² Den här typen av allmän jämviktseffekt har normalt inte beaktats i studierna av undanträngning.

REFERENSER

- Ams (1981), "Erfarenheter av nyrekryteringsbidraget", Meddelanden från utredningsenheten 1981:25, Arbetsmarknadsstyrelsen, Solna.
- Ams (1983), "Erfarenheter av den tillfälliga rekryteringsstimulansen", Meddelanden från utredningsenheten 1983:11, Arbetsmarknadsstyrelsen, Solna.
- Ams (1985), "Erfarenheter av rekryteringsstödet", Meddelanden från utredningsenheten 1985:18, Arbetsmarknadsstyrelsen, Solna.
- Anxo D och P Dahlin (1996), "Utvärdering av det generella och det riktade anställningsstödet", EFA-rapport 45.
- Calmfors, L, A Forslund och M Hemström (2004), "The effects of active labor-market policies in Sweden: What is the evidence?", i J Agell, M Keen och J Weichenrieder (red), *Labor Market Institutions and public regulation*, MIT Press, Cambridge, Mass.
- Carling K och K Richardson (2001), "The relative efficiency of labor market programs: Swedish experience from the 1990's", Working Paper 2001:2, IFAU, Uppsala.
- Dahlberg, M och A Forslund (1999), "Direct displacement effects of labour market programmes: the case of Sweden", Working Paper 1999:7, IFAU, Uppsala.
- Eriksson, S och J Lagerström (2004), "Competition between employed and unemployed job applicants: Swedish evidence", Working Paper 2004:2, IFAU, Uppsala.
- Forslund, A, P Johansson och L Lindqvist (2004), "Employment subsidies-a fast lane from unemployment to work", Working paper 2004:18, IFAU, Uppsala.
- Fredriksson, P och P Johansson (2004), "Dynamic treatment assignment-the consequences for evaluations using observational data", Discussion Paper 1062, IZA.
- Heckman, J J, R J LaLonde och J A Smith (1999), "The economics and econometrics of active labor market programs", i Ashenfelter O, D Card (red), *Handbook of Labor Economics Vol 3A*, Elsevier, Amsterdam.
- Lundin, M (2000), "Anställningsstödens implementering vid arbetsförmedlingarna", Stencilserie 2000:4, IFAU, Uppsala.
- Lundin, M (2001), "Hur fungerar anställningsstöden?", Forskningsrapport 2001:9, IFAU, Uppsala.
- Martin, J P och D Grubb (2001), "What works and for whom: A review of OECD countries' experiences with active labour market policies", *Swedish Economic Policy Review*, vol 8, nr 2, 9-56.
- Petersson J och V Vlachos (1978), "En granskning av utbildningsbidraget för permitteringshotade (25/15-kronan)", Nationalekonomiska institutionen, Lunds universitet och EFA.
- Proposition 1998/99:100, *Värbudgeten 1999*.
- Proposition 2004/05:100, *Värbudgeten 2005*.
- Riksrevisionsverket (1989), *Rekryteringsstöd*, Dnr 1988:1848.
- Sianesi, B (2002), "Differential effects of Swedish active labour market programmes for unemployed adults during the 1990s", *Swedish Economic Policy Review*, vol 8, nr 2, 133-169.